

RAĀ ELINIĀ TĀŠ

PĀ™Ā-spĀ›vek pĀ™idal Jaroslav LiĀjka
[19.01.2008]
AktualizovĀjino [06.04.2009]

RaĀjelinĀjtĀ› je zvlĀjĀjtnĀ- ekosystĀm, kterĀ½ vznikĀj na trvale zamokĀ™enĀ½ch stanoviĀjtĀ-ch. V takovĀ½ch podmĀ-nk dochĀjzĀ- k pomalĀm rozkladu odumĀ™elĀ½ch rostlinnĀ½ch zbytkĀ-, ty se zde hromadĀ- v rĀ-znĀm stupni rozkladu a vznikĀj raĀjelina.

Panorama JezernĀ- slati na Ā umavĀ›

FotoĀRadek Kastner

RaĀjelinĀjtĀ› jsou Āzce spjata s vodou, kterĀj je trvale nasycuje a kterĀj mĀ-Ā¾e v raĀjelinnĀm tĀ›lese tvoĀ™it aĀ¾ 97 % TakovĀmnoĀ¾stvĀ- vody mĀ-Ā¾e ovlivĀovat i mĀ-stnĀ- klimatickĀ pomĀry jednak zvlĀjĀenĀ½m odpaĀ™ovĀjnĀ-m v raĀjelinĀjtĀ› a jednak akumulacĀ- tepla. V letnĀ-m obdobĀ- se zvlĀjĀjtĀ› u bezlesĀho raĀjelinĀjtĀ› povrh pĀ™ehĀ™Ā-vĀj, obsaĀ¾enĀj v raĀjelinĀjtĀ› akumuluje teplo a na podzim v chladnĀjĀ-m obdobĀ- je pak teplo vyzaĀ™ovĀjino do okolĀ- a je z proto tepleji. Na jaĀ™e je tomu naopak, ohromnĀj masa vody raĀjelinĀjtĀ› se ohĀ™Ā-vĀj pomaleji a je tedy chladnĀjĀ- ne. Vlivem tĀ›chto rozdĀ-lĀ- teplot se na raĀjelinĀjtĀ›-ch Āasto tvoĀ™Ā- pĀ™Ā-zemnĀ- mlha. Pro tvorbu raĀjelinĀjtĀ›- rozhodu vĀ½znam mechy, pĀ™edevĀjĀ-m raĀjelinĀ-ky. RaĀjelinĀ-kĀ- je mnoho druhĀ- a jsou zvlĀjĀjtnĀ- tĀ-m, Ā¾e jsou schopny intenzĀ-vnĀ› nasĀjvat vodu. RaĀjelinĀ-k (a to jak Ā¾ivĀj tak odumĀ-rajĀ-cĀ- ĀĀjst) mĀ-Ā¾e pojmout vĀ-ce neĀ¾ dvacetkrĀ, neĀ¾ je hmotnost suchĀ rostliny. RaĀjelinĀ-ky uvolĀujĀ- tzv. huminovĀ kyseliny, tĀ-m zvyĀjĀjĀ- kyselost prostĀ™edĀ- a o tak rĀst konkurenĀnĀ-ch druhĀ-. RaĀjelinĀ-ky spoleĀnĀ› s dalĀjĀ- vegetacĀ- takĀ typickĀ½m zpĀ-sobem formujĀ- povrch raĀjelinĀjtĀ›. Ten bĀ½vĀj charakteristicky rozrĀznĀ›n do kopeĀkĀ-, tzv. bultĀ- a mĀ-rnĀ½ch prohlubnĀ- tzv. ĀjlenkĀ-. Vege ve Ājlenku mĀj dostatek vody a volnĀ½ch ĀivĀn a rychleji pĀ™irĀstĀj, zatĀ-mco bulvy na svĀm vrcholu mohou pĀ™isychat vegetace zde pĀ™irĀstĀj tedy pomaleji. Postupem Āasu Ājlenky zarostou, stanou se z nich bulvy a mezi nimi opĀt vzniknou novĀ prohlubnĀ- ĀĀ- Ājlenky.

ChalupskĀj slaĀŕ na Ā umavĀ›

FotoĀRadek Kastner

Tak se raĀjelinĀjtĀ› vyvĀ-jĀ-. VĀjechny promĀny vegetace a povrchu Ā¾ivĀ½ch raĀjelinĀjtĀ› jsou vĀjak velmi pomalĀ a tr stovky a tisĀ-ce let. RaĀjelinĀjtĀ› jsou domovem naĀjich masoĀravĀ½ch rostlin Ā rosnatek (Drosera) a tuĀnic (Pinguicula).

Vegetace v rašeliništi se musí potkat s etnými problémy, například konkurence rašeliništi ku i nedostatkem živin (dusíku, fosforu, síry). Z tohoto pohledu jsou zejména schopnosti například rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*), která kačdoroň v závislosti na stě rašeliništi posouvá svůj kořenový systém a lodyhy o něco výše, aby nezůstala pohřbená v rašeliništi. Díky masožravosti resp. hmyzožravosti pak dokáže rozkladem těl drobného po hmyzu získat chybějící látky pro svůj vývoj. Rašeliništi najdeme hlavně v horských oblastech, kde mají dostatek páslů srážek vody. Velké komplexy rašelinišť jsou například na úmavě, kde se nazývají povájkových chodnicích jsou páslůstupně například. Tě jezerní sláň i Chalupská sláň s našimi stezkami Jizerských hor (Rašeliništi Jizerky s našou stezkou, Velká Klečová louka a rašeliništi Na ěihadle s vyhládkou evňnou věšá-). Veřejnosti páslůstupně rašeliništi však najdeme i jinde. Většina rašelinišť je chráněná páslůrodních rezervací (NPR), například páslůrodních rezervací (PR) i páslůrodních památek (PP).

Tě jezerní sláň na úmavě

Foto © Radek Kastner